

PLANERINGSSTRATEGI 2023

Antagen av kommunfullmäktige i Gnosjö kommun 23 februari 2023

Diarienummer 2023:30

Gnosjö kommun

Fastställd av:	Fastställd datum:	Diarienummer:
Kommunfullmäktige	2023-02-23	KS/2023:30
Ansvarig chef för revidering:	Revideras senast:	Giltighetsperiod:
Anna Engström	-	2023 – 2028

1 Introduktion

1.1 Vad är en översiktsplan? Vad är en planeringsstrategi?

En översiktsplan är ett dokument som i text och bild redogör för kommunens ställningstaganden till hur mark- och vattenområdena ska användas. Översiktsplanen antas av kommunfullmäktige. Alla kommuner är skyldiga att ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. En översiktsplan är inte juridiskt bindande, men rådgivande i beslut om bland annat bygglov och lokalisering av tillståndspliktiga verksamheter.

En planeringsstrategi är ett dokument där kommunfullmäktige bedömer i vilken utsträckning den befintliga översiktsplanen är aktuell, och tar ställning till kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen. Kravet på planeringsstrategi är nytt, och ersätter tidigare krav på aktualitetsprövning av översiktsplanen.

1.2 Vilken är Gnosjö kommuns nu gällande översiktsplan?

Den nu gällande översiktsplanen har namnet *Gnosjö kommun i framtiden, Översiktsplan 2015*, nedan benämnd Översiktsplan 2015. Den antogs 25 juni 2015. Till översiktsplanen hör Länsstyrelsens granskningsyttrande daterat den 6 december 2014. Översiktsplanen gäller tillsammans med en fördjupning och ett tillägg: *Fördjupning av översiktsplanen för Isabergsområdet i Gislaveds och Gnosjö kommuner, 2012-12-20*, samt *Landsbygdsutveckling i strandnära lägen avseende Gnosjö kommun, 2013-08-01*.

1.3 Vad innehåller planeringsstrategin?

Planeringsstrategin är en utvärdering av Översiktsplan 2015 med utgångspunkt i kraven i 3 kap. 3 §, 4 § andra stycket 1 och 2 punkten samt 5 § Plan- och bygglagen (PBL). Planeringsstrategin anger vilket stöd som Översiktsplan 2015 ger i rådgivnings- och bedömningsfrågor om mark- och vattenanvändning och fysiska lokaliseringar. Planeringsstrategin redogör för de förändringar som har skett vad avser förändrade planeringsförutsättningar, såsom lagförändringar och nya kommunala, regionala och nationella ställningstaganden. Planeringsstrategin svarar på i vilken utsträckning gällande översiktsplan är aktuell. Planeringsstrategin tar ställning till hur det fortsatta arbetet med översiktlig planering i kommunen ska ske.

1.4 Vad är planeringsstrategins slutsats?

Sedan gällande översiktsplan antogs har det skett förändringar vad gäller lagstiftning och nationella och regionala mål och program. Kommunens bedömning är att en ny översiktsplan ska tas fram, i enlighet med tidigare fattat beslut. Tills den är antagen gäller nuvarande översiktsplan.

2 Innehållsförteckning

1	Introduktion	2
2	Innehållsförteckning	3
3	Lagstiftning med kommentarer	4
4	Ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet (3 kap. 23 § punkt 1 PBL)	7
5	Riksintressen (3 kap. 4 § andra stycket punkt 1 PBL).....	8
6	Miljökvalitetsnormer (3 kap. 4 § andra stycket punkt 2 PBL)	9
7	Bostadsförsörjning (3 kap. 5 § punkt 1 PBL).....	10
8	Hållbar utveckling (3 kap. 5 § punkt 2 PBL)	11
9	Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (3 kap. 5 § punkt 3 PBL).....	13
10	Klimatrelaterade risker (3 kap. 5 § punkt 4 PBL)	14
11	Mellankommunala och regionala frågor (3 kap. 5 § punkt 6 PBL)	15
12	Mark- och vattenanvändning (3 kap. 3 § PBL).....	17
13	Fortsatt översiktsplanearbete (3 kap. 23 § punkt 1 PBL).....	18

3 Lagstiftning med kommentarer

Den 1 april 2020 trädde *Lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)* ikraft (SFS 2020:76). Nya bestämmelser om planeringsstrategi ersatte tidigare bestämmelser om aktualitetsprövning.

Lagstiftningen i nu gällande lydelse:

Plan- och bygglag (2010:900)

3 kap. 23 § (trädde i kraft 2020-04-01):

Kommunfullmäktige ska anta en planeringsstrategi senast 24 månader efter ett ordinarie val. I strategin ska fullmäktige

- 1. ta ställning till dels ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet, dels kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen, och*
- 2. bedöma i vilken utsträckning planen är aktuell i förhållande till kraven i 3 §, 4 § andra stycket 1 och 2 samt 5 §.*

Ovanstående lagrum hänvisar till följande lagrum:

Plan- och bygglag (2010:900)

3 kap. 3 §

Kommunen ska i översiktsplanen redovisa grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden för hela kommunen. Grunddragen ska framgå av en karta.

Plan- och bygglag (2010:900) 3 kap. 4 § andra stycket 1 och 2

Av planen ska det även framgå hur kommunen anser att

- 1. riksintressen ska tillgodoses,*
- 2. gällande miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken ska följas*

Plan- och bygglag (2010:900) 3 kap. 5 §

Av översiktsplanen ska även följande framgå

- 1. hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder,*
- 2. hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen,*
- 3. sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,*
- 4. kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra,*
- 5. om översiktsplanen avviker från en regionplan för länet, på vilket sätt den gör det och skälen för avvikelserna, och*
- 6. sådana områden och verksamheter som angår två eller flera kommuner eller är av regional betydelse.*

Hur länge en översiktsplan är aktuell, framgår av följande lagrum, som även det är nytt sedan 1 april 2020.

Plan- och bygglag (2010:900) 3 kap. 25 §

En översiktsplan är aktuell från det att planen har fått laga kraft eller kommunfullmäktige har antagit en planeringsstrategi enligt 23 § och fram till 24 månader efter nästa ordinarie val, om inte fullmäktige i en sådan strategi har bedömt att planen helt eller delvis inte är aktuell.

En översiktsplan upphör att vara aktuell när den tid som anges i första stycket har löpt ut, om inte fullmäktige innan dess antar en planeringsstrategi.

Tidigare gällande lagstiftning, återgiven nedan, hade krav på aktualitetsprövning. Plan- och bygglagens (PBL:s) 3 kap. 27 §, upphävd den 1 april 2020:

Plan- och bygglag (2010:900)

3 kap. 27 § PBL (upphörde att gälla 2020-04-01)

Översyn av planens aktualitet.

Kommunfullmäktige ska minst en gång under mandattiden pröva om översiktsplanen är aktuell i förhållande till kraven i 5 §.

Skillnaderna mellan gammal och ny lagstiftning är följande. Planeringsstrategin ska, i likhet med aktualitetsprövningen, ta ställning till översiktsplanens grad av aktualitet. Det som har tillkommit i lagstiftningen är två saker. Dels en tidsram, som fastslår att planeringsstrategin ska antas senast 24 månader in i mandatperioden. Dels ett krav på att kommunen ska yttra sig om hur det fortsatta arbetet med översiktsplanering ska bedrivas.

Tidskravet – 24 månader från valdagen – sattes att börja gälla först efter riksdagsvalet 2022, eftersom ändringen av Plan- och bygglagen trädde i kraft i mitten av en mandatperiod.

Riksdagsvalet 2022 inföll den 11 september. Det betyder att kommunens första planeringsstrategi ska ha antagits senast den 11 september 2024. Om kommunen vid det datumet istället har antagit en ny översiktsplan, och översiktsplanen har hunnit vinna laga kraft, är kommunen inte ålagd att ha någon planeringsstrategi.

Riksdagsvalet 2026 infaller den 13 september. Om kommunen har en planeringsstrategi, där kommunen har förklarat att befintlig översiktsplan är giltig i alla delar, är den 13 september 2028 den bortre tidsgränsen då kommunen måste ha ny lagakraftvunnen översiktsplan.

Bakgrunden till den nya lagstiftningen om planeringsstrategi ges i regeringens proposition 2019/20:52 *En utvecklad översiktsplanering*.

Prop. 2019/20:52 En utvecklad översiktsplanering

Förslagen syftar till att säkerställa en bättre kontinuitet i översiktsplaneringen, att regelverket ska ge stöd för en god tillämpning och att översiktsplanen i högre utsträckning än i dag ska underlätta för efterföljande planering och prövning, t. ex. vid detaljplaneläggning och vid prövning av bygglov och förhandsbesked.

Regeringen föreslår att kommunen i början av varje mandatperiod ska anta en planeringsstrategi. I strategin ska kommunfullmäktige bedöma om översiktsplanen är aktuell och ta ställning till kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen. Att kommunen tar fram en planeringsstrategi ska vara en förutsättning för att översiktsplanen ska anses vara aktuell. Planeringsstrategin föreslås ersätta de nuvarande kraven på aktualitetsprövning av översiktsplanen.

3.1 Lagstiftningens krav i punktform

Gnosjö kommuns planeringsstrategi 2023 redogör för följande lagstiftningskrav, nedan utskrivna i punktform.

- Ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet
- Bedömning av i vilken utsträckning planen är aktuell vad gäller hur riksintressen ska tillgodoses
- Bedömning av i vilken utsträckning planen är aktuell vad gäller hur gällande miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken ska följas
- Bedömning av i vilken utsträckning planen är aktuell vad gäller hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder
- Bedömning av i vilken utsträckning planen är aktuell vad gäller hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen
- Bedömning av i vilken utsträckning planen är aktuell vad gäller sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken
- Bedömning av i vilken utsträckning planen är aktuell vad gäller kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra
- Bedömning av i vilken utsträckning planen är aktuell vad gäller sådana områden och verksamheter som angår två eller flera kommuner eller är av regional betydelse
- Bedömning av i vilken utsträckning planen är aktuell vad gäller grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden för hela kommunen
- Ställningstagande angående kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen

Plan- och bygglag (2010:900) 3 kap. 5 § 5:e punkten handlar om regional fysisk planering. Lagstiftningen om regional fysisk planering omfattar idag endast Stockholm, Skåne och Halland. Detta lagkrav behandlas därför inte i planeringsstrategin för Gnosjö kommun.

4 Ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet (3 kap. 23 § punkt 1 PBL)

I planeringsstrategin ska kommunen ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet.

4.1 Vad har hänt sedan Översiktsplan 2015 antogs?

Sedan Översiktsplan 2015 antogs, har det skett åtskilliga lagändringar. Nedan redogörs för några av de viktigaste.

Under 2018 ersattes Förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar med Miljöbedömningsförordningen (2017:966). Miljöbalken fick ett nytt sjätte kapitel med namnet Miljöbedömningar. Parallellt infördes ändringar i plan- och bygglagens 3:e, 4:e och 5:e kapitel. Översiktsplaner antas medföra betydande miljöpåverkan. Därför skall det till varje ny översiktsplan höra en strategisk miljöbedömning.

I augusti 2018 infördes nya krav på översiktsplanens innehåll vad gäller kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra.

Den 1 januari 2019 ändrades miljöbalkens 5 kap 4 §. Ändringarna innebär bland annat att kommuner inte får tillåta verksamheter eller åtgärder om de ger upphov till sådan ökad förorening som innebär att vattenmiljön försämrar på ett otillåtet sätt. Med otillåtet sätt menas att åtgärden inte får äventyra möjligheten att uppnå den status som vattnet ska ha enligt miljö kvalitetsnorm.

I januari 2020 blev barnkonventionen svensk lag: Lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Detta ger barn utpekade rättigheter och förstärker barnrätten vid tillämpning av alla andra lagar, exempelvis Plan- och bygglagen. Barnets rättigheter och barnets bästa ska beaktas i alla beslut som rör barn.

4.2 Ställningstagande angående översiktsplanens aktualitet:

Översiktsplan 2015 ger tillräckligt stöd i lovgivning och andra frågor där översiktsplanen har betydelse som rådgivande dokument. Gnosjö kommun gör bedömningen att Översiktsplan 2015 ska anses vara aktuell fram tills att en ny översiktsplan är antagen.

Vid frågor som specifikt berör de områden där ny lagstiftning har tillkommit, hänvisas till gällande lag.

4.3 Ställningstagande inför arbetet med kommunens nya översiktsplan:

Den nya översiktsplanen ska följa aktuell lagstiftning, och ska utgå från de planeringsförutsättningar som råder vid det tillfälle då översiktsplanen ska antas.

5 Riksintressen (3 kap. 4 § andra stycket punkt 1 PBL)

Av översiktsplanen ska framgå hur riksintressen ska tillgodoses. Riksintressen är områden som är viktiga ur nationell synvinkel. Riksintressen skyddas enligt hushållningsbestämmelserna i miljöbalkens 3:e och 4:e kapitel. Riksintressen ska långsiktigt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada det värde som konstituerat riksintresset.

5.1 Vilket stöd i riksintressefrågorna kan man hitta i Översiktsplan 2015?

I Översiktsplan 2015 finns en karta som visar de riksintressen som ligger i kommunen, med beskrivande textavsnitt till vart och ett av dem. Följande riksintressen finns med i översiktsplanen:

- Riksintresse för kulturmiljövård: Töllstorps industrimuseum.
- Riksintresse för friluftsliv: Bolmen, Isaberg–Rannebo, Store Mosse nationalpark.
- Riksintressen inom Trafikverkets verksamhetsområden: Järnvägen Kust till kust-banan från Göteborg till Kalmar och Karlskrona. Även stationsområdena i Gnosjö och Hillerstorp är av riksintresse.
- Riksintresse för vindbruk: Gnosjö har i norra delen av kommunen ett område som är utpekad som riksintresse för vindbruk.
- Riksintresse för totalförsvaret: Stoppområdet till Hagshults flygplats.
- Riksintresse för naturvård (Natura 2000): Ettö, Källeryds ekhage, Långelaggen, Nissan nedströms Nissansjöarna, Store Mosse, Anderstorps Stormosse, Härydsmossen och Rövamossen, Marieholmsskogen, Aggarp–Åshuvud, Ingarp, Mo, Stråkeved-Nässja och Uppebo.

5.2 Förändringar sedan Översiktsplan 2015 antogs

Nationellt har några förändringar av riksintresseanspråken gjorts sedan Översiktsplan 2015 antogs. Beslut om riksintressen för friluftsliv togs 2017 av Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. De öppet redovisade riksintressena för totalförsvarets militära del beslutades 2018 av Försvarsmakten. Trafikverket fattade beslut år 2022 om uppdaterade riksintresseanspråk. Översyn pågår av riksintressen för naturvården och kulturmiljövården.

Alla aktuella riksintressen finns i Länsstyrelsen i Jönköpings läns publika webbkarta.

5.3 Ställningstagande angående översiktsplanens aktualitet:

Översiktsplan 2015 beskriver vad som konstituerar riksintresset och varför riksintressena är viktiga. Kartor redovisar vilka geografiska områden som berörs av riksintressen inom Gnosjö kommuns geografiska omfattning. Översiktsplan 2015 ger tillräckligt stöd för att kunna användas för bedömning av hur riksintressen ska skyddas fram tills dess att en ny översiktsplan är antagen.

Ifall någon fråga uppstår om den dagsaktuella utbredningen av riksintresseområden, se *Länsstyrelsen i Jönköpings läns publika webbkarta*, som uppdateras kontinuerligt.

5.4 Ställningstagande inför arbetet med kommunens nya översiktsplan:

Den nya översiktsplanen ska utgå från de riksintressen som är aktuella när översiktsplanen antas, och ska förklara hur riksintressena kan tillgodoses genom Gnosjö kommuns fysiska planering och lovgivning.

6 Miljökvalitetsnormer (3 kap. 4 § andra stycket punkt 2 PBL)

Av översiktsplanen ska framgå hur gällande miljökvalitetsnormer enligt 5 kap miljöbalken ska följas. Miljökvalitetsnormer finns för buller, vatten och luft. Det är riktvärden som anger vilka föroreningsnivåer eller störningsnivåer som mark, vatten, luft och buller ska ha för att varaktigt skydda människors hälsa eller miljön eller för att avhjälpa skador på eller olägenheter för människors hälsa eller miljön.

6.1 Vilket stöd i dessa frågor kan man hitta i Översiktsplan 2015?

Översiktsplan 2015 redogör för miljökvalitetsnormerna och hur arbetet för att uppnå dessa ska ske. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå normen god status och att statusen inte får försämrats. Miljökvalitetsnormerna för luft reglerar ett antal normer för olika ämnen som inte ska överskridas. Enligt miljökvalitetsnormerna för omgivningsbuller ska det eftersträvas att buller inte medför skadliga effekter på människors hälsa. Med omgivningsbuller avses buller från vägar, järnvägar, flygplatser och industriell verksamhet.

Översiktsplan 2015 anger att miljökvalitetsnormerna för luft uppfylls med god marginal i Gnosjö kommun. Miljökvalitetsnormerna för alla grundvatten, sjöar och vattendrag uppfylldes dock inte vid den tid då Översiktsplan 2015 togs fram. Åtgärder mot försurning samt sänkning av tungmetallhalter och miljöskadliga ämnen är exempel på åtgärder som behöver vidtas för att nå miljökvalitetsnormerna för vatten. Kommunen arbetar kontinuerligt med att förbättra situationen i Storån och Anderstorpsån tillsammans med bland annat Länsstyrelsen. Vid uppförande av miljötillstånd för industriell verksamhet ställs krav på bullernivåer. Om dessa överskrids måste åtgärder vidtas.

Översiktsplan 2015 anger att kommunens strategi för att uppfylla miljökvalitetsnormerna för vatten är att upprätta åtgärdsprogram och sätta in insatser i enlighet med programmen för att förbättra vattenkvalitén. Den vanligaste insatsen för att förbättra vattenkvalitén i kommunen är kalkning.

Vägledning för att uppfylla miljökvalitetsnormerna finns även i Länsstyrelsens statusbedömningar och vattenmyndigheternas åtgärdsprogram, som Översiktsplan 2015 hänvisar till.

6.2 Vad har hänt sedan Översiktsplan 2015 antogs?

Den 1 januari 2019 ändrades miljöbalkens 5 kap. 4 §. Ändringarna innebär bland annat att en kommun inte får tillåta en verksamhet eller åtgärd om denna ger upphov till sådan ökad förorening som innebär att vattenmiljön försämrats på ett otillåtet sätt. Med otillåtet sätt menas att åtgärden inte får äventyra möjligheten att uppnå den status som vattnet ska ha enligt miljökvalitetsnorm.

Grunden för svensk vattenförvaltning är miljökvalitetsnormer, statusklassning samt åtgärdsprogram. Boverket har 2021 tagit fram en vägledning om miljökvalitetsnormer för vatten. Statusklassningen revideras löpande.

Världshälsoorganisationen (WHO) har nyligen kommit med rekommendationer kring vilka halter av föroreningar som är godtagbara utifrån påverkan på människors hälsa. Ett huvudbudskap i de nya riktlinjerna är att varje minskning av halten av de viktigaste luftföroreningarna ger hälsovinster för befolkningen. De nya rekommendationerna är skarpare än de tidigare, vilket kan leda till att både miljö kvalitetsmålets preciseringar och Sveriges miljö kvalitetsnormer för luft skärps framöver.

6.3 Ställningstagande angående översiktsplanens aktualitet:

Fram tills dess att en ny översiktsplan finns antagen, ska Översiktsplan 2015 anses vara aktuell vad gäller hur miljö kvalitetsnormerna enligt 5 kap. miljöbalken ska följas.

6.4 Ställningstagande inför arbetet med kommunens nya översiktsplan:

Möjligheten att minska riskerna för hälso- och miljöskador ska vägas in i besluten om lämpliga lokaliseringar. Aktuella miljö kvalitetsnormer ska ligga till grund för den nya översiktsplanen.

7 Bostadsförsörjning (3 kap. 5 § punkt 1 PBL)

Av översiktsplanen ska framgå hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder.

7.1 Vilket stöd i dessa frågor kan man hitta i Översiktsplan 2015?

Översiktsplan 2015 fastslår att bostäder ska finnas för alla skeden i livet, från ungdomsbostäder till trygghetsboende och särskilt boende. Det finns många lägen för attraktivt boende i kommunen för den som önskar bo naturnära eller i tätort. Översiktsplan 2015 innehåller kartor över kommunens tätorter som visar lämplig lokalisering av nya bostäder inom kommunen. I översiktsplanen beskrivs tänkbara bostadslokaliseringar i Gnosjö, Hillerstorp, Törestorp, Kulltorp, Marieholm, Nissafors och Åsenhöga.

Översiktsplan 2015 har även ett kapitel om landsbygdsutveckling, som redogör för strandnära områden som kan vara lämpliga för bebyggelse.

Översiktsplan 2015 innehåller en karta över befintlig fritidshusbebyggelse och sammanhållen bebyggelse, och anger att tekniska försörjningssystem om möjligt ska byggas ut även till områden med fritidshusbebyggelse. Detta för att dessa bostäder ska kunna användas större delar av året utan att orsaka ökad miljöbelastning.

7.2 Vad har hänt sedan Översiktsplan 2015 antogs?

Riksdagen antog 2018 ett övergripande mål för gestaltad livsmiljö: ”Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön.”

Program för bostadsförsörjning för Gnosjö kommun 2021–2030 antogs av kommunfullmäktige 2021-09-30. Där i anges att nyproduktionen av bostäder ska vara stadig och samspela med kommunens tillväxtambitioner om drygt 1 % årlig befolkningsökning. Kommunen ska ha god planberedskap med minst 150 bostäder i lagakraftvunna detaljplaner.

I oktober 2022 trädde ändringar av *Lag (2000:1383) om kommunens bostadsförsörjningsansvar* i kraft. Ändringarna innebär bland annat att kommunen ska analysera vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden. Kommunens ambition är att planlägga i snitt 60 bostäder per år. För att lösa den förväntade befolkningsökningen ska minst 45 bostäder per år färdigställas.

7.3 Ställningstagande angående översiktsplanens aktualitet:

Gnosjö kommun gör bedömningen att Översiktsplan 2015 ska anses vara aktuell i bostadsförsörjningsfrågor, och kan användas som stöd i lovgivningen fram tills en ny översiktsplan är antagen.

7.4 Ställningstagande inför arbetet med kommunens nya översiktsplan:

Ställningstagandena i kommunens bostadsförsörjningsprogram, samt riksdagens mål för gestaltad livsmiljö, är teman som ska fördjupas i den nya översiktsplanen och ligga till grund för utredning om lämpliga bostadslokaliseringar.

8 Hållbar utveckling (3 kap. 5 § punkt 2 PBL)

Av översiktsplanen ska framgå hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen. Inom begreppet hållbarhet ryms ekologiska, sociala och ekonomiska förhållanden.

8.1 Vilket stöd i dessa frågor kan man hitta i Översiktsplan 2015?

Till grund för Översiktsplan 2015 ligger flera olika nationella och regionala mål, planer och program som berör hållbar utveckling:

Boverkets *Vision för Sverige 2025*, publicerad 2012, handlar i sin helhet om frågor som berör hållbar utveckling: Ett ändrat klimat, en globaliserad värld, en urbaniserad värld och en digitaliserad värld. Programmet ger vägledning i att hantera växande stadsregioner, skapa en hållbar livsmiljö i och kring staden och att låta småorter och glesbygd växa hållbart.

Miljökvalitetsmålen ligger till grund för översiktsplanen, tillsammans med det svenska miljömålssystemet. Det består av ett generationsmål, nitton etappmål och sexton miljökvalitetsmål.

Regeringens mål för samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet är att ge människor i alla delar av landet en ur social synvinkel god livsmiljö. Syftet är att trygga god livsmiljö och ge goda förutsättningar för byggande av bostäder och etablering av företag. En långsiktigt god hushållning med

naturresurser och energi ska främjas samtidigt som bostadsbyggande och ekonomisk utveckling ska underlättas.

Boverkets mål för bostadsmarknadspolitiken är en långsiktig, väl fungerande bostadsmarknad där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

Regeringens mål för kulturpolitiken är att främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas.

Folkhälsomyndighetens mål för folkhälsopolitiken är att skapa samhällseliga förutsättningar för god hälsa på lika villkor för hela befolkningen.

Myndigheten för delaktighet, MFD:s, mål för funktionshinderspolitiken innebär att samhället ska utformas så att människor med funktionsnedsättning i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet.

Regeringens mål för integrationspolitiken är att alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund ska ha lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter.

Det transportpolitiska målet syftar till att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Transportsystemets utformning, funktion och användning ska anpassas så att ingen dödas eller skadas allvarligt i trafiken.

Länsstyrelsens regionala klimat- och energistrategi ger vägledning inom åtgärdsområdena effektivare energianvändning, förnybar energi, transporter, planering, jord- och skogsbruk, konsumtion och livsstil samt anpassning till klimatförändringar.

Den regionala strategin för Region Jönköpings län ger vägledning inom transportinfrastruktur, IT, FoU, resursanvändning, miljöeffekter, näringslivsfrågor, livsmiljöfrågor och ekologiskt, socialt och kulturellt ansvarstagande.

8.2 Vad har hänt sedan Översiktsplan 2015 antogs?

Vid FN:s toppmöte den 25 september 2015 antog världens stats- och regeringschefer 17 globala mål och Agenda 2030 för hållbar utveckling.

År 2017 publicerade Länsstyrelsen rapporten Klimatpåverkan på förorenade områden och miljöfarlig verksamhet i Jönköpings län. Rapporten använde GIS-metoder för att studera hur förorenade områden och miljöfarlig verksamhet kan komma att påverkas av framtida klimatförändringar.

Kunskapen om hur föroreningar beter sig i marken samt deras negativa påverkan på människors hälsa ökar kontinuerligt. Länsstyrelserna tog 2017 fram rapporten Vägledning om hantering av förorenade områden i planering och lovgivning utifrån plan- och bygglagen och miljöbalken.

Den 17 oktober 2017 beslutade kommunfullmäktige i Gislaved, Gnosjö, Vaggeryd och Värnamo att bilda ett kommunalförbund för att ombesörja kommunernas avfallsverksamhet enligt miljöbalken. Kommunalförbundet tog över avfallsverksamheten i Gnosjö kommun den 1 januari 2018.

Länsstyrelsen i Jönköpings län tog 2020 fram ett kunskapsunderlag om jordbruksmarkens värden för samhällsplaneringen i Jönköpings län. Byggande på jordbruksmark och tillämpningen av 3 kap. 4 § i miljöbalken har prövats genom flera domar i mark- och miljööverdomstolen. Domarna visar innebörden av brukningsvärd jordbruksmark som väsentligt samhällsintresse och vikten av att redovisa alternativa lokaliseringar.

I december 2022 beslutade COP 15, FN:s möte för biologisk mångfald, att 30 procent av jordens yta ska vara skyddad år 2030. Detta för att stoppa förlusten av biologisk mångfald.

8.3 Ställningstagande angående översiktsplanens aktualitet:

Vad gäller nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen, ska Översiktsplan 2015 anses vara aktuell fram tills att en ny översiktsplan är antagen.

8.4 Ställningstagande inför arbetet med kommunens nya översiktsplan:

Nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling ska ligga till grund för Gnosjö kommuns nya översiktsplan. Teman knutna till miljö- och klimatfrågor och därtill hörande markanvändningsavvägningar ska behandlas i översiktsplanen.

9 Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (3 kap. 5 § punkt 3 PBL)

Av översiktsplanen ska framgå kommunens syn på sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i miljöbalkens 7 kap. 18 § 1 stycke. Inom dessa områden kan landsbygdsutveckling användas som särskilt skäl när man prövar strandskyddsdispenser.

9.1 Vilket stöd i dessa frågor kan man hitta i Översiktsplan 2015?

Översiktsplan 2015 tar upp följande områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

- Flaten. Ett område i nordöstra delen av sjön, i anslutning till campingen.
- Albosjön. Två områden vid sjöns norra del.
- Mosjön. Två områden, i sjöns nordkant och i anslutning till Marieholm.
- Skärvsjön. Två områden. I Smedjemo sydväst om sjön, och vid sjöns nordöstra del.
- Götarpsjön. Tre områden väster, norr och öster om sjön.
- Vikaresjön och Lillesjön. Tre områden norr och öster om sjöarna, i anslutning till Nissafors.
- Algustorpsjön och Hammarsjön. Tre områden väster om sjöarna som också är beskrivna i fördjupningen av översiktsplanen för Isabergsområdet.
- Hären. Två områden på sjöns östra sida.

9.2 Vad har hänt sedan Översiktsplan 2015 antogs?

Inga kända förändringar av viljeinriktning eller lovgivning.

9.3 Ställningstagande angående översiktsplanens aktualitet:

Gnosjö kommun gör bedömningen att Översiktsplan 2015 inklusive fördjupningar kan användas som stöd i LIS-lovgivningen fram tills dess att en ny översiktsplan är antagen.

9.4 Ställningstagande inför arbetet med kommunens nya översiktsplan:

Områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen ska behandlas i Gnosjö kommuns nya översiktsplan.

10 Klimatrelaterade risker (3 kap. 5 § punkt 4 PBL)

Av översiktsplanen ska framgå kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur risken för sådana skador kan minska eller upphöra.

10.1 Vilket stöd i dessa frågor kan man hitta i Översiktsplan 2015?

Översiktsplan 2015 anger att samhällsplaneringen ska ha tydligt klimatfokus. Bedömning av möjliga risker som orsakas av klimatförändringar ska göras när nya områden planeras för bebyggelse. Det är viktigt ur ett klimatanpassningsperspektiv att även analysera risker med översvämningar, ras och erosion för befintliga byggnader och markområden. Kommunens strategi ska vara att följa utvecklingen och skapa förutsättningar för tidiga åtgärder vid risk för erosion, skred och ras. Riskerna ska alltid undersökas och klargöras i detaljplaneprocessen.

I Översiktsplan 2015 fastställs att Gnosjö kommun ska omvärldsbevaka klimatfrågor, och förebygga negativa effekter av ett förändrat klimat genom att beakta de konsekvenser som kan ske på grund av temperatur, nederbörd och vattenföring. Omsorgen om människors hälsa ska alltid prioriteras i samband med anpassningar till ett förändrat klimat. Översvämningar innebär risk att farliga ämnen urlakas till omgivningen. Översvämning påverkar även vatten- och avloppsförsörjning, som är en samhällsviktig kommunal verksamhet.

10.2 Vad har hänt sedan Översiktsplan 2015 antogs?

2016 publicerade Jönköpings länsstyrelse en lågpunktskartering som visar vilka områden som blir instängda vid skyfall. Länsstyrelsen har under 2020 och 2021 tagit fram en skyfallskartering för Gnosjö tätort, där man kan se var det finns områden som riskerar att bli översvämmade. Dessa underlag ska tas med i framtida arbete med den nya översiktsplanen.

2018 publicerade Sveriges geologiska undersökning (SGU) ett kartunderlag med samlad information om ras, skred och erosion. Dataleverantörer är Sveriges geologiska undersökning (SGU), Statens geotekniska institut (SGI), Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI), Lantmäteriet (LM), Skogsstyrelsen (SKS), Havs- och vattenmyndigheten (HaV) och Sjöfartsverket (SjöV).

Länsstyrelsen har tagit fram värmeökarteringar från satellitdata för huvudorten i varje kommun. Karteringen beskriver den ytemperatur som avges från olika ytor i huvudorten och är en ögonblicksbild från den 28 juni 2018.

Den 1 augusti 2018 ändrades 3 kap. 5 § PBL i syfte att förbättra beredskapen i kommunerna för klimatförändringar. En av ändringarna i PBL innebär krav på att kommunerna i översiktsplanen ska ge sin syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av klimatrelaterade översvämningar, ras, skred och erosion, samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra. En annan ändring i PBL innebär att kommunen i en detaljplan får bestämma att det krävs marklov för markåtgärder som kan försämra markens genomsläpplighet och som inte vidtas för att anlägga gata, väg eller järnväg som är förenlig med detaljplanen.

År 2022 publicerade Boverket en vägledning om klimatrisker i översiktsplanering.

Snösmältning och regn orsakade höga vattennivåer under januari 2023. Det blev översvämningar i partier av Storån, som går genom Hillerstorp, och Gnosjöån, som går genom Gnosjö. Vatten tog sig in i byggnader. Värst drabbade var Brogatan, Kvarngatan och Korgmakargatan i Hillerstorp.

10.3 Ställningstagande angående översiktsplanens aktualitet:

Översiktsplan 2015 ger stöd i frågor om kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra. Översiktsplanen ska anses vara aktuell i dessa frågor, fram tills att en ny översiktsplan är antagen.

10.4 Ställningstagande inför arbetet med kommunens nya översiktsplan:

Risker för översvämning, ras, skred och erosion ska behandlas i översiktsplanen. När den nya översiktsplanen pekar ut användning av områden, ska det göras med hänsyn till sådana risker. En särskild analys behöver göras vad gäller risken för översvämning i låglänta delar av kommunen. I övrigt ska den nya översiktsplanen ta stöd i befintliga kunskapsunderlag och i lagstiftningen.

11 Mellankommunala och regionala frågor (3 kap. 5 § punkt 6 PBL)

Av översiktsplanen ska framgå kommunens syn på områden och verksamheter som angår två eller flera kommuner och/eller är av regional betydelse.

11.1 Vilket stöd i dessa frågor kan man hitta i Översiktsplan 2015?

Översiktsplan 2015 redogör för flera geografiska områden som är av regional betydelse och/eller sträcker sig över kommungränsen.

Vad gäller områden som har statligt skydd, föreslår Översiktsplan 2015 inga markanvändningsförändringar som skulle kunna skada skyddsintressena. Översiktsplan 2015 fastställer att kommunen ska bevaka och säkerställa intressena i samband med kommunal lovgivning.

Av regional betydelse är transportinfrastrukturen. Översiktsplan 2015 utpekar väg 151 mellan Värnamo och Hestra och väg 152 mellan Skillingaryd och Bredaryd som särskilt viktiga för arbetspendling och godstransporter mellan Gnosjö och grannkommunerna.

Kust till kust-banan är en viktig länk, förbindelse och matarbana till södra stambanan. Översiktsplan 2015 slår fast att utveckling av järnvägen är nödvändig för att skapa bra och snabba kommunikationer.

Även väl fungerande gång- och cykelnätverk är av regional betydelse. Översiktsplan 2015 föreslår nya gång- och cykelstråk som sträcker sig till de intilliggande kommunernas tätorter.

Nationalparken Store Mosse är Sveriges största högmosse och landets största myrmarksområde söder om Lappland. Store mosse ligger i Gnosjö, Värnamo och Vaggeryds kommuner. Nationalparken förvaltas av Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Naturreseptet Anderstorps Stormosse är en sydvästsvensk högmosse med många häckande vadarfåglar. Anderstorps Stormosse ligger i Gnosjö och Gislaveds kommuner. Naturreseptet förvaltas av Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Isaberg är en urbergskulle i Nissans dalgång intill Hestra. På Isaberg finns södra Sveriges största vintersportanläggning. Inom Isabergsområdet finns tre naturresept: Isaberg, Ettö och Värö. Isabergsområdet ligger i Gnosjö och Gislaveds kommuner. För Isabergsområdet finns en kommungemensam fördjupning, *Fördjupad översiktsplan för Isaberg*, antagen 2012-12-20. Reservaten förvaltas av Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Gnosjö kommuns sjöar och vattendrag ligger i Lagans och Nissans huvudavrinningsområde. Det som sker i sjöar och vattendrag berör därför många intilliggande kommuner, framförallt nedströms. Översiktsplan 2015 hänvisar samordningsfrågor som berör Lagan och Nissan till Lagans vattenråd respektive Nissans vattenråd.

Sjön Bolmen ligger några mil söder om Gnosjö kommun, och är dricksvattenkälla till flera sydsvenska kommuner. Det är viktigt att den inte påverkas av miljögifter, metaller eller alltför hög närsaltbelastning. Översiktsplan 2015 understryker vikten av att begränsa utsläppen i och i anslutning till Storån, vars vatten senare rinner ut i Bolmen.

Intill Isaberg, omkring Rannebo, i Gnosjö kommuns norra del, in över gränsen till Gislaveds kommun, finns ett stort naturområde. Här ligger bland annat flottningsrännan i Valån.

Två utpekade utbyggnadsområden för kommunalt VA går över Gislaveds kommungräns.

11.2 Vad har hänt sedan Översiktsplan 2015 antogs?

Boverket har publicerat en vägledning som redovisar exempel på mellankommunala och regionala frågor, och hur dessa bör hanteras. Frågorna är indelade i tre kategorier:

- Mark- och vattenanvändning som har stor omgivningspåverkan i form av t ex buller, ljus, lukt eller ökad trafik.
- Mark- och vattenområden som är känsliga för påverkan, t ex dricksvattentäkter eller områden med höga friluftslivs-, kultur- eller naturvärden.
- Frågor som rör regionen som helhet, t ex kollektivtrafikförsörjning och nya detaljhandelsområden som alstrar mellankommunala transporter.

Gnosjö gränsar till tre kommuner: Gislaved, Vaggeryd och Värnamo. Sedan Översiktsplan 2015 antogs, har våra grannkommuner antingen antagit översiktsplaner, antagit fördjupade översiktsplaner eller aktualitetsförklarat sina översiktsplaner. Gnosjö kommun har fått dessa på remiss, och berörs av dem i den fysiska planeringen. Det finns även ett antal regionala program där Gnosjö kommun har varit remissinstans.

11.3 Ställningstagande angående översiktsplanens aktualitet:

Översiktsplanen kan användas som stöd i mellankommunala och regionala frågor fram tills dess att en ny översiktsplan är antagen.

11.4 Ställningstagande inför arbetet med kommunens nya översiktsplan:

Frågor om områden och verksamheter som angår två eller flera kommuner eller är av regional betydelse ska överläggas i samarbete med berörda instanser. Grannkommunernas ställningstaganden i översiktsplanerna och informationen från samråden ska utgöra underlag i arbetet med Gnosjö kommuns nya översiktsplan.

12 Mark- och vattenanvändning (3 kap. 3 § PBL)

Översiktsplanen ska ange inriktningar och ställningstaganden för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas inom hela kommunen, och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Grunddragen ska framgå av en karta.

12.1 Vilket stöd i dessa frågor kan man hitta i Översiktsplan 2015?

Översiktsplanen är i sin helhet ett dokument som svarar på hur kommunen ser på mark- och vattenanvändningen inom sitt geografiska område.

12.2 Vad har hänt sedan Översiktsplan 2015 antogs?

Sedan Översiktsplan 2015 antogs, har förhållandena förändrats inom bland annat demografi, utbyggnad och efterfrågan på markanvändning. Detta är frågor som ska utredas vidare inom arbetet med den nya översiktsplanen.

12.3 Ställningstagande angående översiktsplanens aktualitet:

Gnosjö kommun gör bedömningen att Översiktsplan 2015 ska anses vara aktuell vad gäller grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden, fram tills dess att en ny översiktsplan finns antagen.

12.4 Ställningstagande inför arbetet med kommunens nya översiktsplan:

Den nya översiktsplanen ska utgå ifrån de förhållanden som är aktuella när planen antas. Översiktsplanen ska spegla den politiska viljeinriktningen för hur kommunen ska utvecklas i framtiden, och behandla teman kring begränsningar och möjligheter för mark- och vattenanvändning inom kommunens geografiska område.

13 Fortsatt översiktsplanearbete (3 kap. 23 § punkt 1 PBL)

I planeringsstrategin ska kommunen ta ställning till det fortsatta arbetet med översiktsplaneringen.

13.1 Vilket stöd i dessa frågor kan man hitta i Översiktsplan 2015?

Denna fråga behandlas inte i nu gällande översiktsplan.

13.2 Vad har hänt sedan Översiktsplan 2015 antogs?

Gnosjö kommuns nu gällande översiktsplan antogs 2015. Beslut från kommunfullmäktige 2019-12-19 slår fast att revidering av översiktsplanen ska göras under mandatperioden 2023–2026.

13.3 Ställningstagande angående översiktsplanens aktualitet:

Fram tills den nya översiktsplanen är antagen, är Översiktsplan 2015 giltig i sin helhet.

13.4 Ställningstagande inför arbetet med kommunens nya översiktsplan:

Gnosjö kommun ska ta fram en ny översiktsplan, i enlighet med tidigare beslut. Arbetet med att ta fram ny översiktsplan påbörjas under första kvartalet 2023. Framtagandet av översiktsplan ska ske enligt 3 kap. PBL.